Zadania na ćwiczenia, Fizyka 1 (Mechanika), Seria 9
(Dynamika bryły sztywnej)

Przygotował Lech Krysiński (25.11.2009)

Zadanie 1
Jednorodny walec o promieniu R stacza się bez poślizgu z równi o kącie nachylenia α. Policzyć przyspieszenie z jakim porusza się środek masy walca wzdłuż powierzchni równi zakładając, że toczenie jest bezstratne, a natężenie pola siły ciężkości wynosi g. Zadanie rozwiązać dwiema drogami: za pomocą bilansu sił i ich momentów oraz poprzez bilans energii.

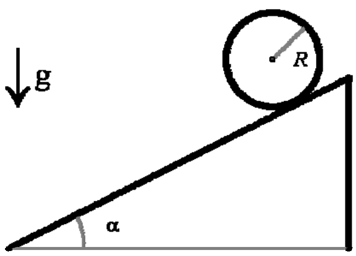

Zadanie 2
Dwa klocki, pierwszy o masie m_1 i drugi o masie m_2, powiązane są wiotką, nierozciągliwą i nieważką nicią, którą przewieszono przez krążek bloczka, który ma masę M, promień R i jest jednorodnym walcem mogącym się swobodnie obracać wokół swej poziomej osi symetrii. Układ znajduje się w jednorodnym polu siły ciężkości o natężeniu g. Policzyć przyspieszenie z jakim poruszają się klocki i określić, w którą stronę (zależnie od proporcji ich mas) następuje ten ruch, jeśli układ początkowo spoczywał.

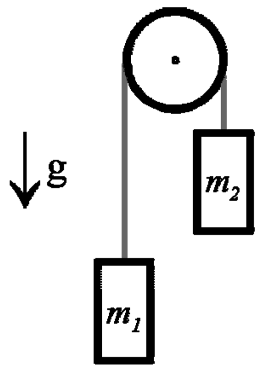

Zadanie 3 (*Wahadło fizyczne jednowymiarowe*)
Jednowymiarowe wahadło fizyczne o masie m ma postać bryły sztywnej, która może się obracać jedynie wokół jednej poziomej osi **P**, której pozycja przestrzenna jest niezmienna. Odległość środka masy wahadła **S** od osi **P** wynosi L, moment bezwładności bryły względem osi rotacji wynosi I, a układ znajduje się w polu siły ciężkości o natężeniu g. Wprowadzając zmienną kątową α opisującą odchylenie wahadła od pozycji jego stabilnej równowagi, napisać równanie ruchu wahadła. Znaleźć częstość wahań układu używając przybliżenia zakładającego, że amplituda tych wahań jest mała $\alpha << 1$.

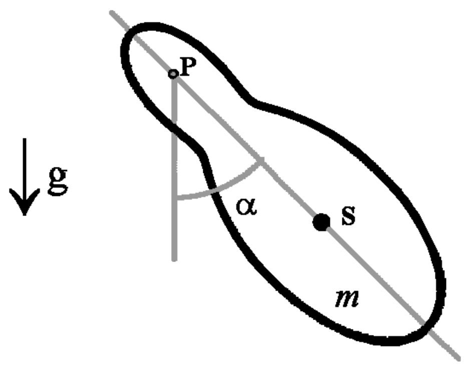

Zadanie 4
Policzyć moment bezwładności jednorodnego krążka o masie m, promieniu R, względem osi przechodzącej przez środek masy

a) wzdłuż osi symetrii obrotowej
b) prostopadle do osi symetrii

Zadanie 5 (nieobowiązkowe dla kierunków fizyka medyczna i neuroinformatyka)
Policzyć moment bezwładności jednorodnego walca o masie m, promieniu R i wysokości H, względem osi przechodzącej przez środek masy

a) wzdłuż osi symetrii obrotowej
b) prostopadle do osi symetrii

Zadanie 6
Policzyć moment bezwładności jednorodnej kuli o masie m i promieniu R względem osi przechodzącej przez jej środek masy.

Zadanie 7 (*Żyroskop*)
Żyroskop ma postać osiowosymetrycznej bryły sztywnej zamocowanej w punkcie **P**, leżącym na osi symetrii w odległości L od środka masy bryły **S** w ten sposób, że bryła może wirować wokół swojej osi, a oś może swobodnie zmieniać kierunek w przestrzeni, przy czym odległość środka masy bryły od punktu zaczepienia nie zmienia się. Moment bezwładności tak zamocowanej bryły względem jej osi symetrii wynosi I_C, zaś momenty względem osi prostopadłych do osi symetrii i przechodzących przez punkt zaczepienia wynoszą I_A. Szczególne rozwiązanie równań ruchu (*precesja regularna*) ma postać taką, że bryła szybko wiruje wokół osi symetrii, a oś wykonuje relatywnie powolny, jednostajny obrót wokół pionu, zachowując przy tym stały kąt odchylenia od pionu (precesja). Znaleźć częstość Ω precesyjnego ruchu osi, jeśli częstość wirowania wokół osi ma wartość ω, odchylenie osi od pionu wynosi θ, pole ma natężenie g, a masa bryły wynosi m. Jaka jest częstość precesji w granicy szybkiego wirowania bryły $\omega >> \Omega$?

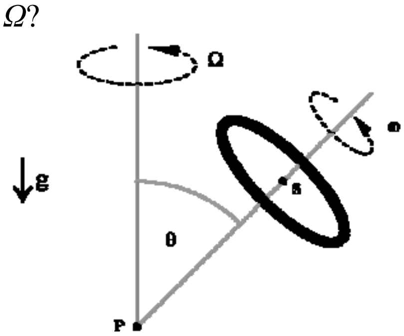

Zadanie 8 (nieobowiązkowe dla kierunków fizyka medyczna i neuroinformatyka)
(*Najprostsza bryła sztywna, macierz momentów bezwładności*)
Bryła sztywna składa się z jednego punktu o masie m, który jest zakotwiczony w punkcie **P**, tzn. jego odległość od punktu **P** nie może się zmieniać i wynosi R. Zaczepiając układ współrzędnych w punkcie **P** i kierując oś z w stronę punktu materialnego (układ związany z bryłą), punkt materialny ma w nim pozycję $(0, 0, R)$.

a) Policzyć momenty bezwładności I_x, I_y, I_z bryły (czyli punktu) względem osi $\boldsymbol{e_x}$, $\boldsymbol{e_y}$, $\boldsymbol{e_z}$ oraz pokazać, że moment pędu $\boldsymbol{J}$ odpowiadający wirowaniu z częstością $\boldsymbol{\omega}=(\omega_x,\omega_y,\omega_z)$ można zapisać jako $(I_x\,\omega_x, I_y\,\omega_y, I_z\,\omega_z) = [\boldsymbol{I}]\,\boldsymbol{\omega}$.
b) Policzyć jak wygląda postać momentu pędu odpowiadającego częstości $\boldsymbol{\omega}$ w sytuacji dowolnie innego skierowania osi układu współrzędnych, czyli gdy położenie punktu materialnego w układzie bryły ma postać $(R\sin\theta\cos\varphi, R\sin\theta\sin\varphi, R\cos\theta)$. Zapisać tę postać w formie iloczynu macierzy $[\boldsymbol{I}]$ oraz wektora $\boldsymbol{\omega}$.
c) Kiedy postać ta jest diagonalna, czyli analogiczna do przypadku a).